

Bretanya, Le Clézio

Fa quinze anys, explica el periodista que el visita, que Jean-Marie Le Clézio, sense dir-ho a ningú per tal de preservar la soledat, passa els estius a la badia de Douarnenez, i es refugia en aquest extrem de landa eixuta

on creixen el bruc i la ginesta. Hi van trobar una casa, s'hi van quedar, i ara hi vénen també per Nadal. L'escriptor llorejat, amb fama de ser estrany i esquerp, afirma que és un bon lloc per a escriure, de cara a la mar. Viu a l'antiga, no escolta la ràdio, no llegeix els diaris. Jo, col·lega modest i distant, no sé com es pot viure rodant pel món, refugiant-se després en un lloc aspre i remot, i no llegir els diaris: jo sóc un viciós de la informació quotidiana, passe l'estiu a la vora de la mar com Le Clézio, no tindrè mai un premi Nobel, i no escriuré mai com aquest jove perpetu, impressionant, que ha passat tota la vida volent saber qui és, i d'on és. Els diaris, que ell no llegeix, han explicat aquests dies que Le Clézio ha viscut als llocs més distants i impensats, de l'illa Maurici a Corea, a l'Amèrica Central, a Nou Mèxic. Ara, sembla que té la intenció de deixar Alburquerque, enmig o prop d'aquells deserts amb cactus, i tornar a instal·lar-se a Bretanya. Perquè, reconeix l'autor de *Le procès-verbal* (la novel·la increïble que el va fer famós a vint-i-pocs anys, i que em fa l'efecte que no és publicada en català, i potser cap altra seua tampoc: quin país d'edicions tan estrany, que publica milers de llibres banals i ruïnosa i que ignora tants llibres necessaris...), tal com va passant el temps, el passat "puja a la superfície dels dies", i l'escriptor que ha tingut l'experiència de tots els oceans i tots els continents, totes les terres i totes les mars, accepta de cedir a la malenconia. "Envege els qui tenen una terra natal, un lloc on lligar-se. Jo, jo no tinc arrels, excepte arrels imaginàries. Només em lliguen els records." I els records, afirma el periodista visitant, desborden amb onades ininterropudes. Cal dir que la visita i l'entrevista són

Joan Francesc Mira

de poques setmanes abans del premi, no resultat de la fama inflada del Nobel. L'escriptor ja era qui era sense el premi, i em sembla que ací només ho sabíem jo mateix i, supose, tres o quatre lectors més. Le Clézio, probablement, o almenys això

assegura, pagarà alguns deutes amb els diners benvinguts, i continuarà fent la seua vida. No s'ha immutat. Fa l'efecte que no s'ha immutat mai.

Ara té 68 anys, és alt i prim i ros, i camina amb un aire de viatger etern que s'ha passat la vida mirant la mar, els núvols i el desert. Recorda una infantesa feliç en aquest país verd i gris mineral de Bretanya, del qual afirma que estima la llum, els secrets, la lentitud de la gent. Quan tenia deu anys, hi arribava als estius amb el pare, la mare i el germà amb un 2CV, visitaven els museus d'arqueologia, travessaven pobles de granit que portaven el seu nom, 'els tancats', que això vol dir *Le Clézio* en bretó, i passaven les llargues vacances al petit port de Sainte-Marine. Allà, recorda el novel·lista, "jo m'estirava damunt l'herba, enmig dels cards, i passava els dies sencers mirant el cel. Els núvols anaven tan ràpids com les gavines i els mascarells. El moviment de les ones els acompanyava. Jo tenia vertigen. El cel bretó és el més bell dels viatges, va ser la meua primera aventura. A la nit, com que tenia insomni, caminava tot sol per la landa, i sentia al meu voltant com una presència màgica, sobrenatural". L'escriptor rodamón, l'autor del *Livre des fuites*, ha viscut sota els vuit vents del món, a Panamà, a Michoacán, Haití, el Marroc, i sobretot a l'illa Maurici, on arribà el seu rebesavi bretó a final del segle XVIII i on ell mateix té la nacionalitat. Ha explorat l'Àfrica, on son pare va ser metge de leprosos i palúdics. I ha tornat a la Bretanya dels avantpassats. A la primera aventura de mirar les gavines, els núvols i les ones, que és l'aventura que compta, la que fa un escriptor. La resta és accessori.

"Jo m'estirava damunt l'herba, enmig dels cards, i passava els dies sencers mirant el cel. Els núvols anaven tan ràpids com les gavines i els mascarells. El moviment de les ones els acompanyava. Jo tenia vertigen. El cel bretó és el més bell dels viatges, va ser la meua primera aventura"